

(BORST)KANKER PREVENTIE

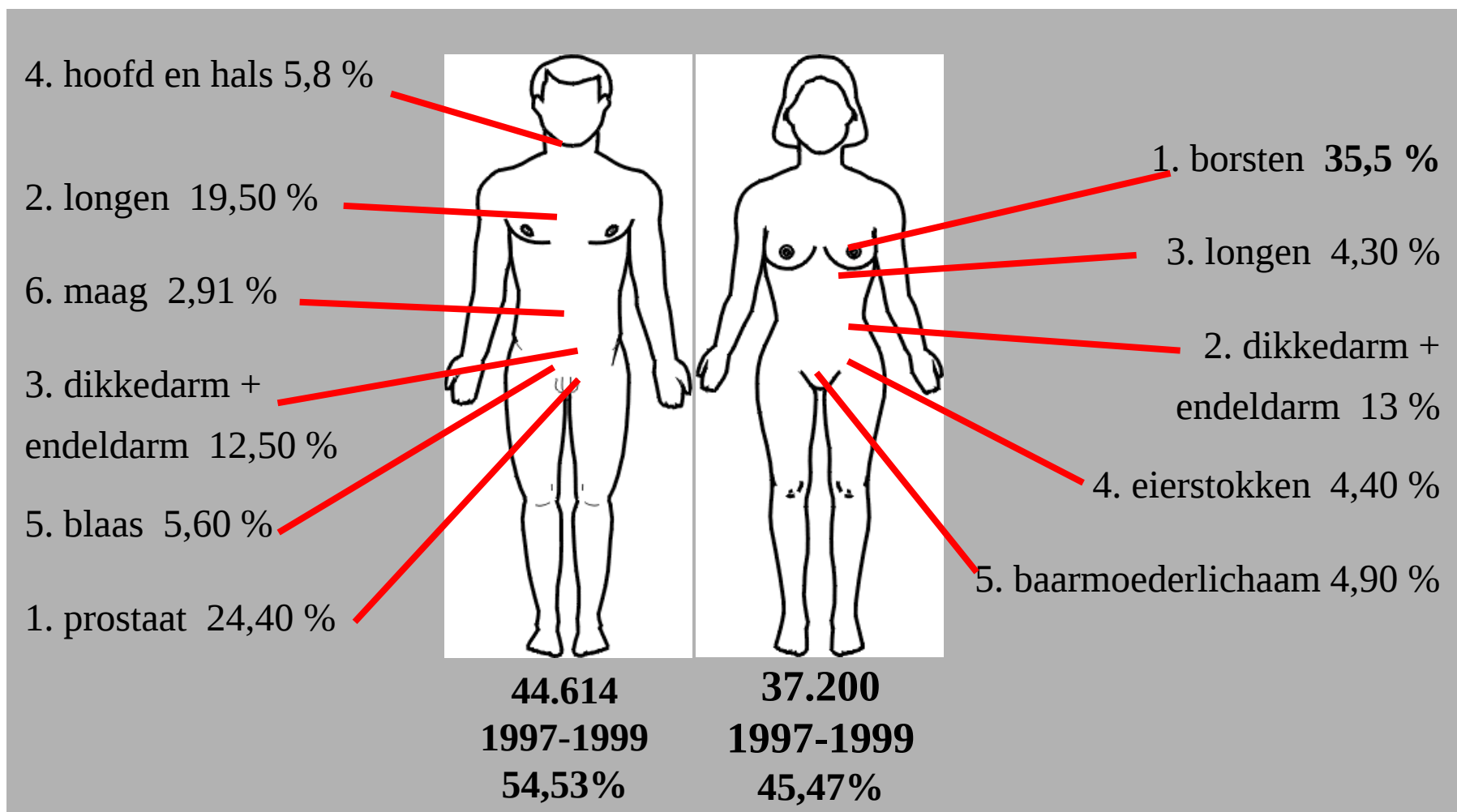
1. Inleiding

- Naam en leeftijd deelnemers
- Wie van deelnemers komt in aanmerking voor de gratis borstkankerscreening?

- **Kent u iemand in de familie die kanker heeft?** (Openheid om erover te praten)
- **Kent u iemand die genezen is van kanker?**
- **Erfelijkheid** (grootmoeder, moeder en zus?)
- **Noodzakelijk om erover te praten!!!**

- **1 op 3 Vlamingen zal ooit kanker krijgen**
- **1 op 8 krijgt borstkanker en 82% geneest**
- **Genezing is mogelijk, maar afhankelijk van soort kanker + stadium van kanker**

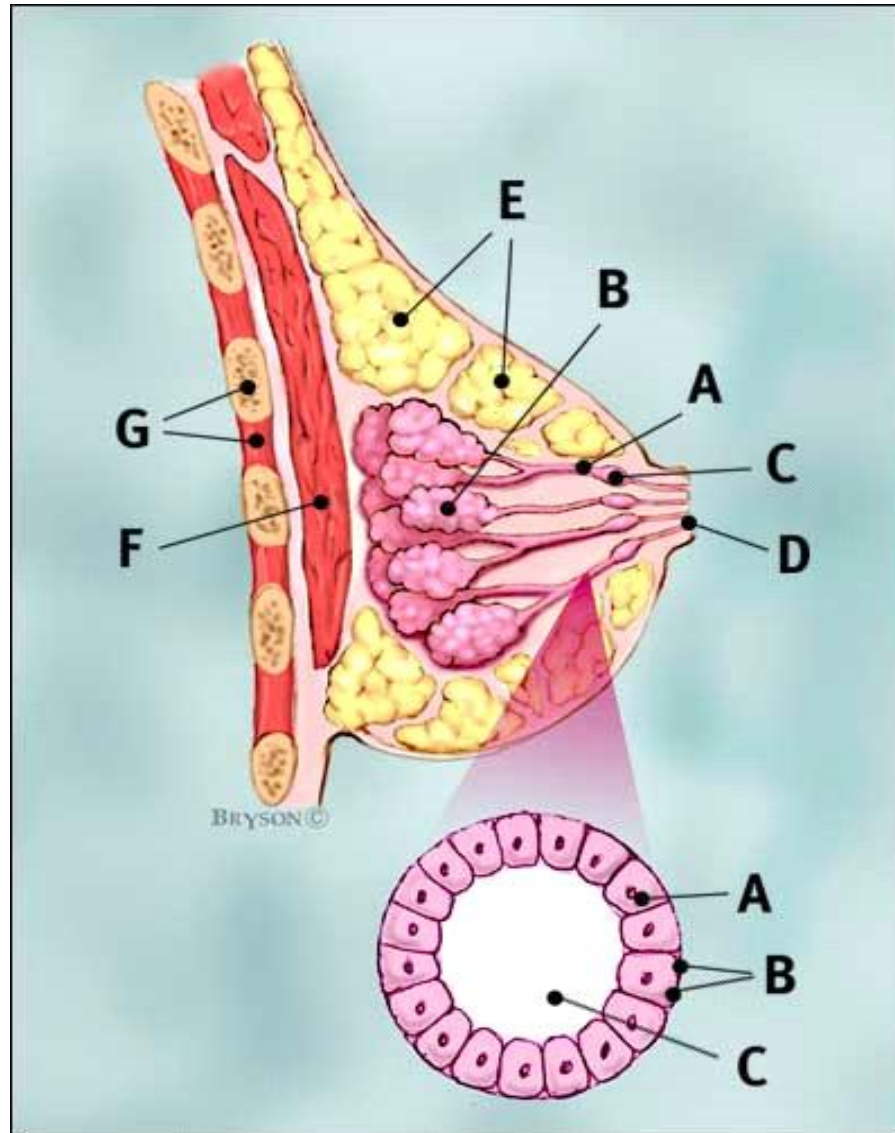
De meest voorkomende kankers

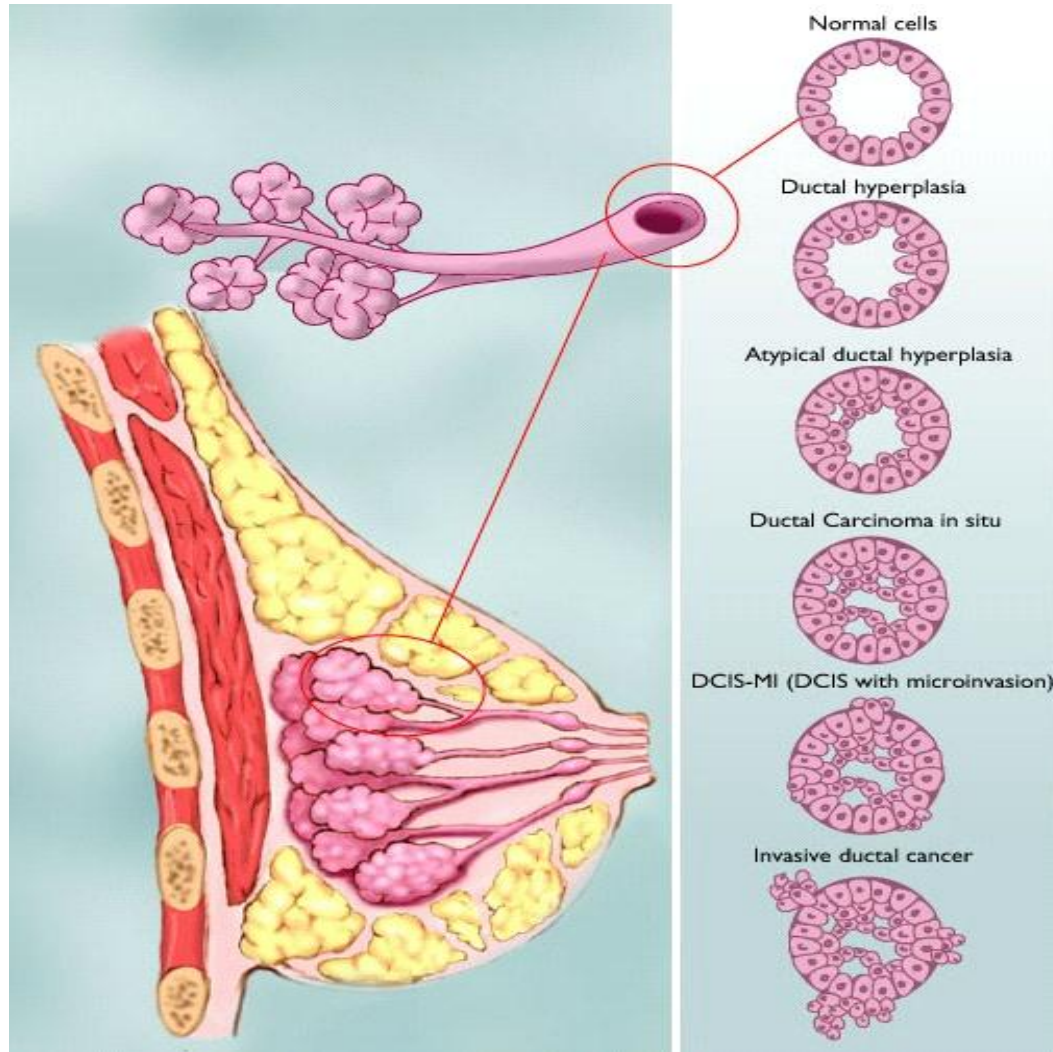
2. Wat is kanker?

**KANKER IS EEN *WOEKERING OF GROEI*
VAN ABNORMALE CELLEN.**

Anatomie van de borst

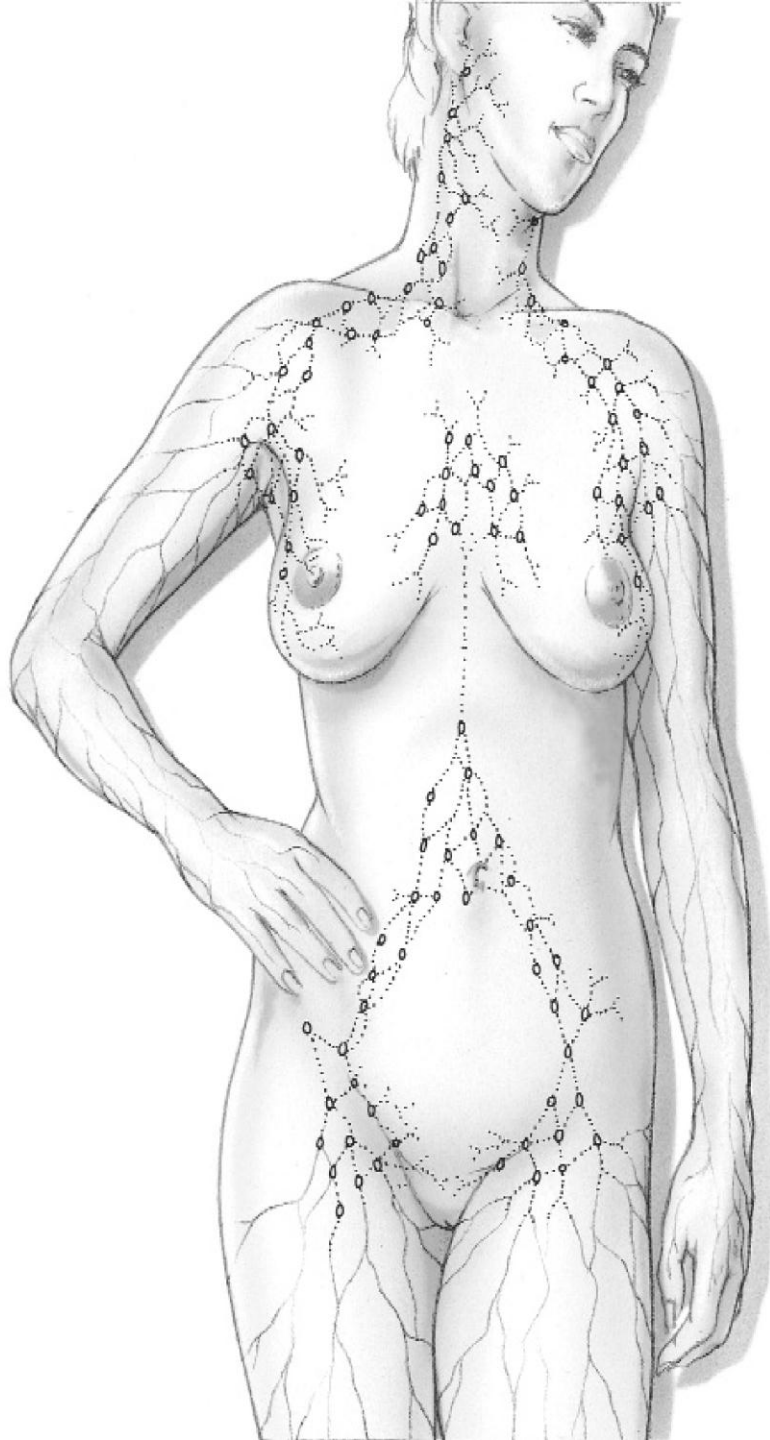

Celwoekering van de borst

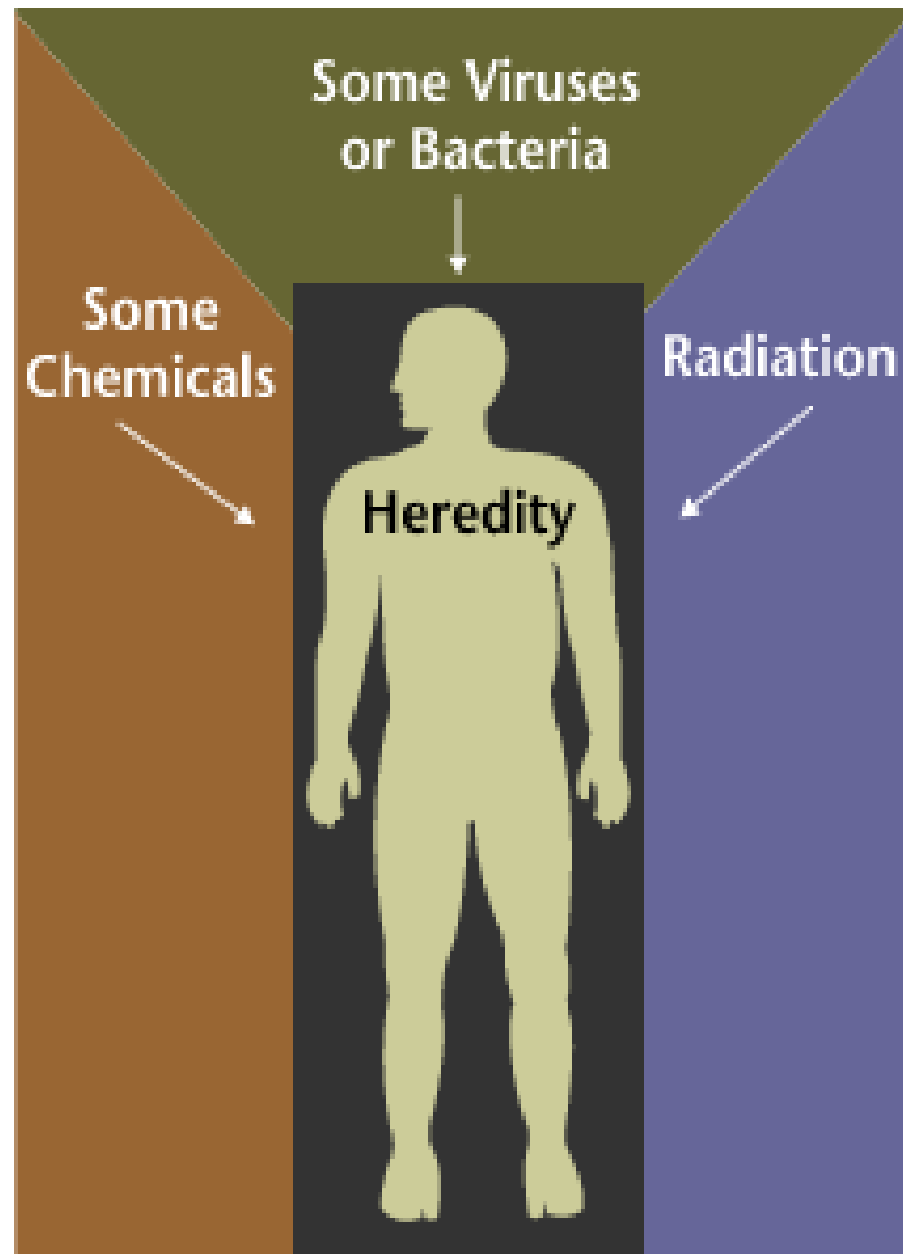

UITZAAIINGEN

- Abnormale cellen - **KANKERCELLEN** kunnen zich verplaatsen in het lichaam via:
  - BLOEDVATEN
  - LYMFEVATEN
- En dan ontstaan er **UITZAAIINGEN**.

3. Oorzaak van kanker ?

3.1 Chemicaliën en rook

Bedrijfstak	Soort stof	Soort kanker
kleurstoffen-industrie	bepaalde kleurstoffen	blaaskanker
teerproductie en -verwerking	steen kool-teer	huidkanker
asbestdelving scheepswerven	asbest	long- en borst-vlieskanker
chemische industrie	vinylchloride	leverkanker
metaalindustrie	arseen- en nikkel-verbindingen	long kanker en neuskanker
olieraffinage	benzeen	leukemie

Tabak

- Voornaamste oorzaak van longkanker
- Andere kankers:
  - Hoofd- en hals kanker (mond, keel...)
  - Slokdarmkanker, maagkanker
  - Pancreaskanker, nierkanker
  - Blaaskanker
- > 1/3 kankerdoden w. veroorzaakt door tabak

NON-SMOKER'S
LUNG

a.

SMOKER'S
LUNG

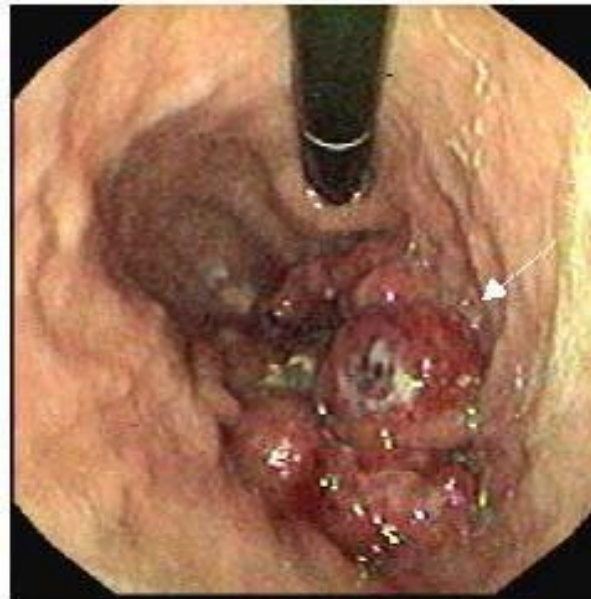

b.

3.2. UV straling (vb Melanoma)

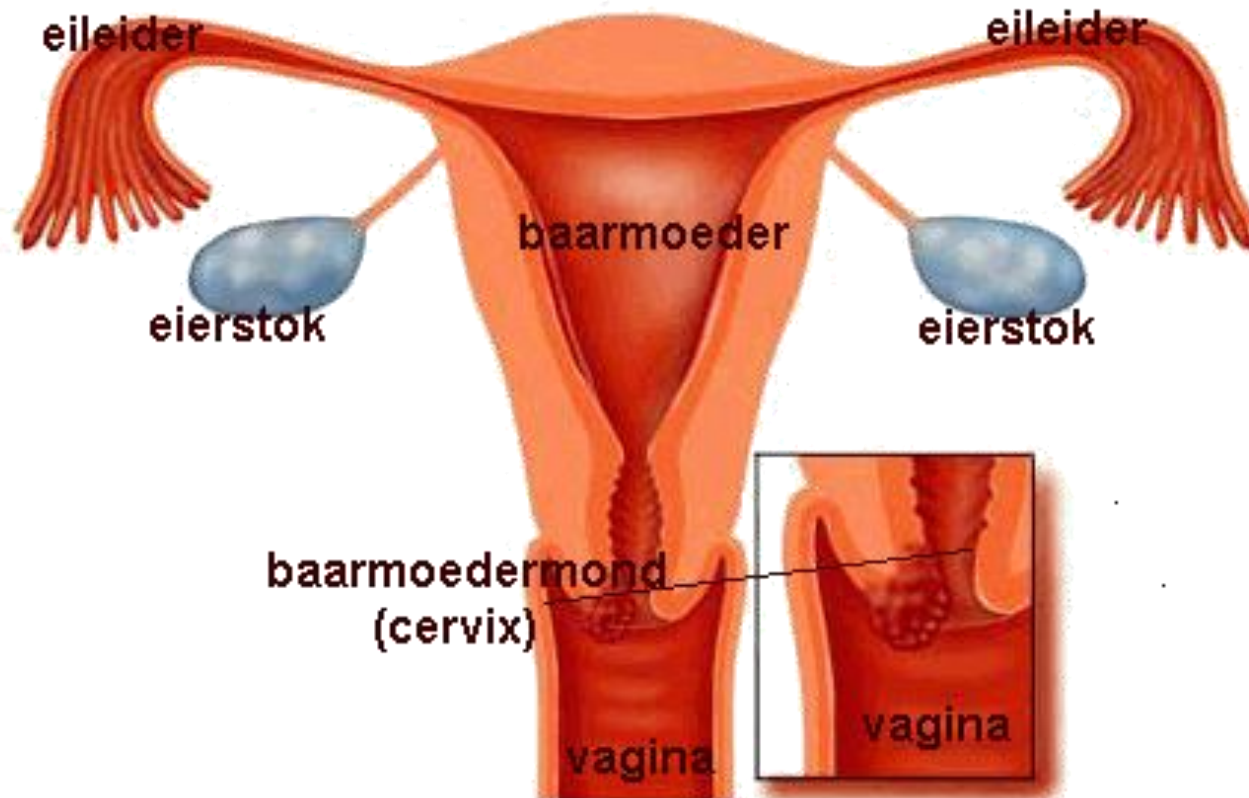

3.3. Bacteriën (vb maagkanker)

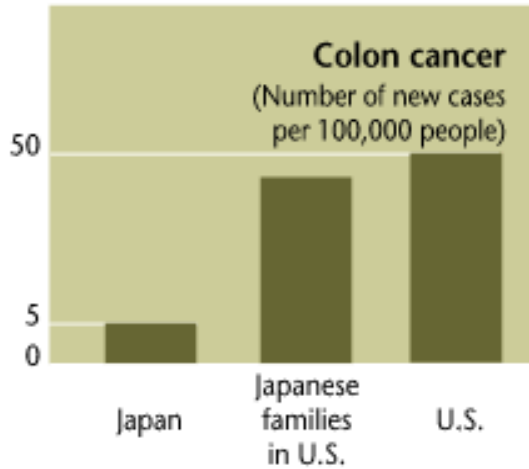
3.4. Virussen

(vb baarmoederhalskanker)

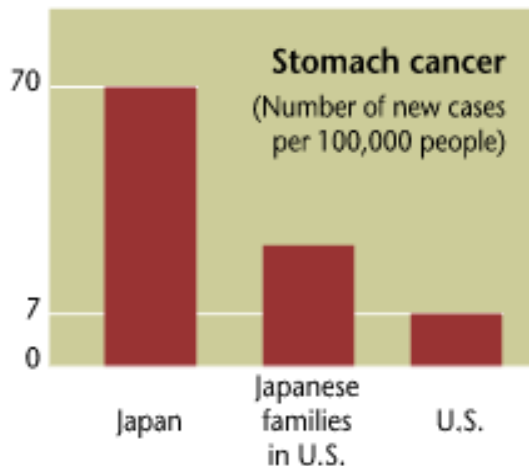

3.5 Erfelijkheid ?

Omgevingsfactoren ?

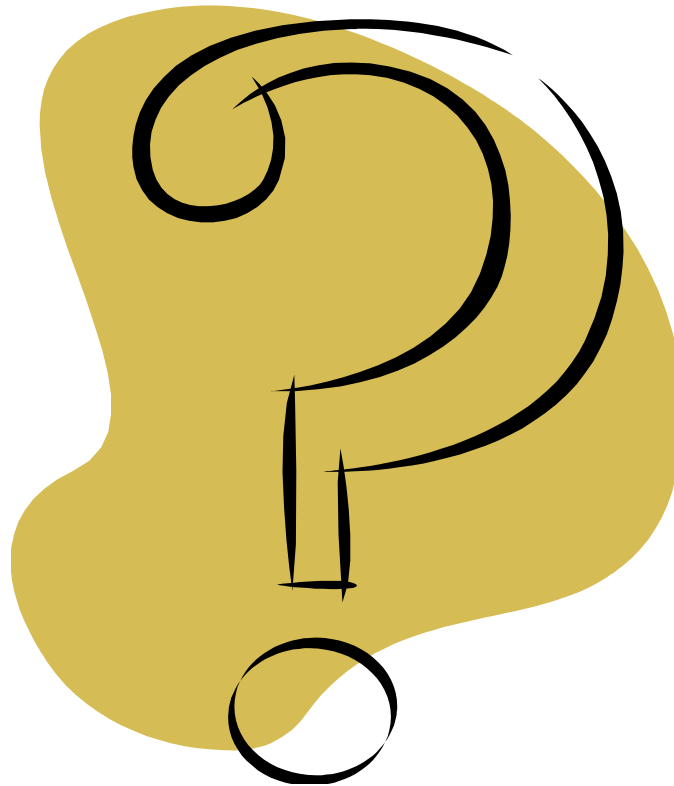

- Darmkanker

- Maagkanker

3.6. onbekende factoren

4. Behandelingsmethoden

- Chirurgie
- Chemotherapie
- Radiotherapie
- Andere behandelingen

5. Borstkanker

5.1 Inleiding

BORSTEN ....

... vruchtbaarheid

... moederschap

... vrouwelijkheid

... seksualiteit

...

ideaalbeeld

veranderd

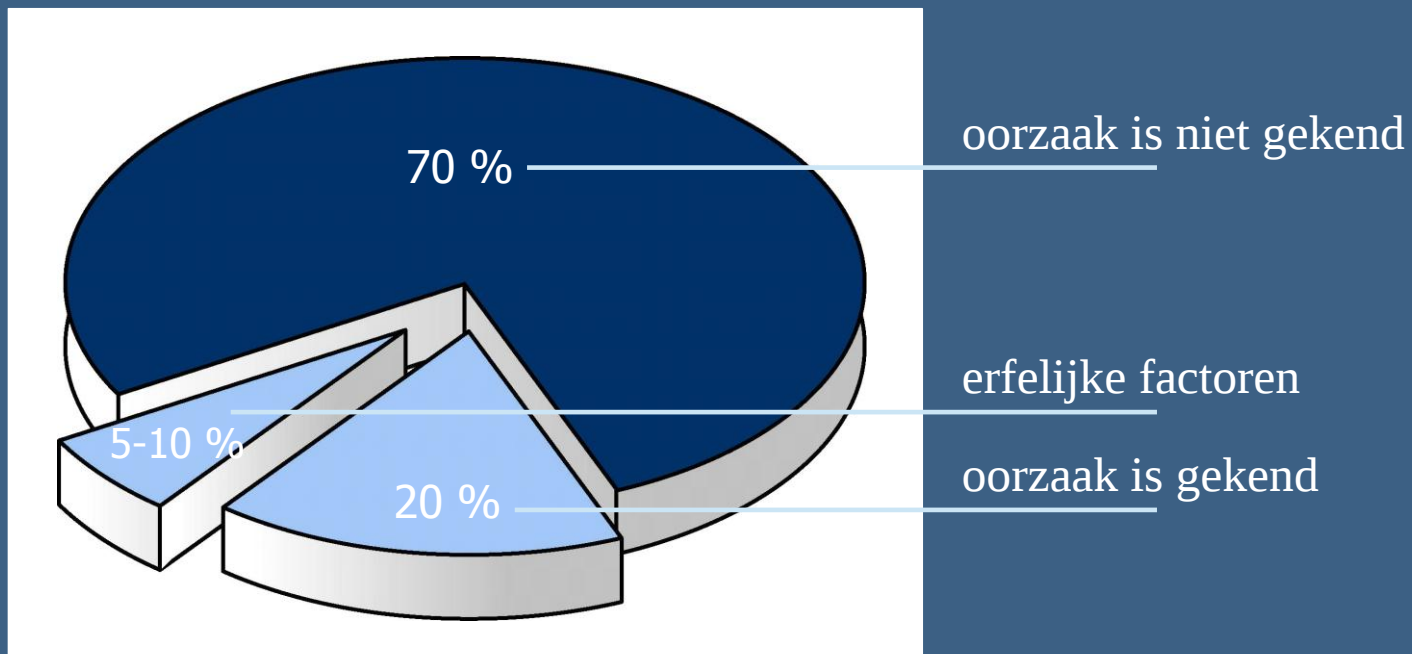
cultuurgebonden

5.2 oorzaken en risicofactoren

Kan borstkanker voorkomen worden?

RISICOFACTOREN

Borstkanker als gezondheidsprobleem

Borstkanker is de meest voorkomende vorm van kanker bij vrouwen in Vlaanderen

borst	35,5 %
dikke darm	13,9 %
baarmoeder	5,4 %
eierstok	4,6 %
long	4,1 %
baarmoederhals	2,9 %

Jaarlijks wordt in Vlaanderen bij ongeveer 4 000 vrouwen borstkanker vastgesteld. Ongeveer 2 op 3 vrouwen overleven de ziekte; 1 op 3 vrouwen sterft eraan.

FACTOREN NIET IN DE HAND!

GESLACHT

- De kans dat een vrouw borstkanker krijgt is 150 X groter dan bij een man!
- Dus vrouw zijn = een RISICOFACITOR!

LEEFTIJD

- De kans om borstkanker te krijgen neemt toe met de leeftijd.
- 77% van de vrouwen met borstkanker
- zijn ouder dan 50 JAAR.

FAMILIAAL

- Er is een verhoogd risico indien er in uw familie
BORSTKANKER voorkomt!

dwz.: UW MOEDER,
GROOTMOEDER
ZUS HEEFT BORSTKANKER
GEHAD.

ERFELIJK

- **Dragers van een borstkankergen hebben een sterk verhoogd risico op borstkanker.**
- **Slechts 5% van de borstkankers zijn ERFELIJK!**
- **dwz.: 95% van de BORSTKANKERS ANDERE OORZAAK!**

HORMONALE INVLOEDEN

- meer risico op borstkanker:
Eerste menstruatie VÓÓR de
Leeftijd van 12 JAAR.

menopauze pas optreedt na
de leeftijd 50 JAAR.

eerste maal zwanger na 35 J.

BORSTPROBLEMEN VERLEDEN

- Vrouwen die in het verleden goedaardige of kwaadaardige borstgezwollen hebben gehad:
- ZIJ LOPEN EEN GROTER RISICO!

FACTOREN WEL IN DE HAND!

- Menopauzale klachten:
Een langdurige HORMONALE behandeling doet het risico op BORSTKANKER TOENEMEN!
- Indien MENOPAUAZALE behandeling:
Regelmatige controle door ARTS.

ALCOHOL / ROKEN

- Overmatig gebruik van

ALCOHOL

ROKEN

VERHOOGT ook het

RISICO OP BORSTKANKER!

ZWAARLIJVIGHEID

- OVERGEWICHT verhoogt
het RISICO OP BORSTKANKER!
- VOORAL overgewicht NA de MENOPAUZE.

ANTICONCEPTIEPIL

- Meestal geen bezwaar tegen anticonceptie
“DE PIL”
- Verhoogt de kans op kanker slechts zeer licht!
- BESCHERMT tegen BAARMOEDER-
EN EIERSTOKKANKER.

BORSTVOEDING

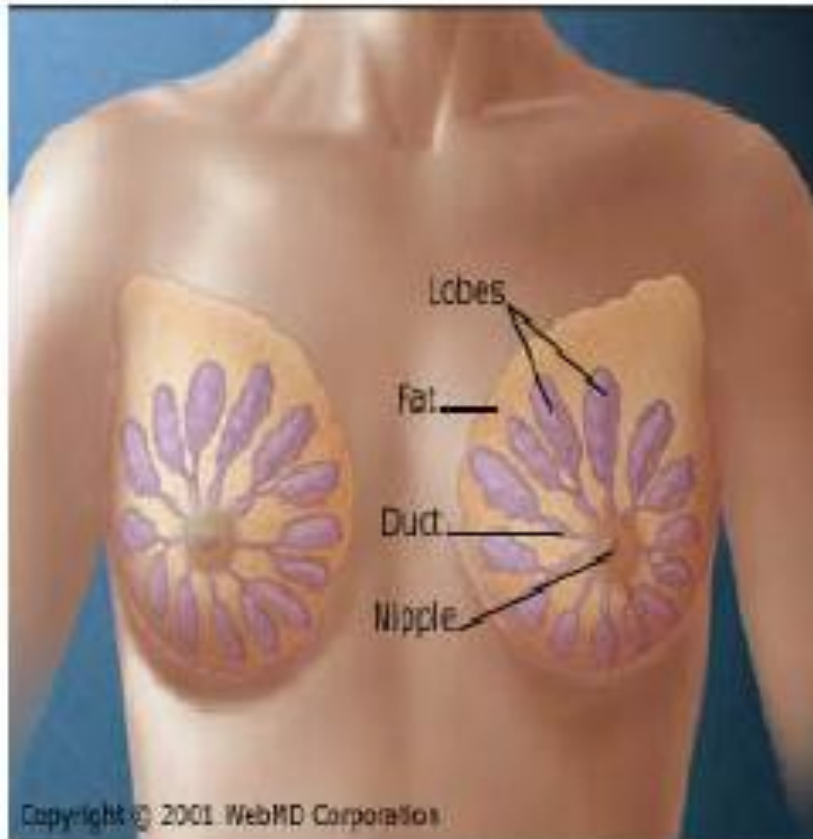
- Het geven van BORSTVOEDING
VERLAAGT het risico op
Borstkanker VOOR de MENOPAUIZE!
- Hoe langer je borstvoeding geeft,
Hoe langer er een
Hormoononderdrukking is.

**Is STRESS een oorzaak van
kanker?**

- Er is **geen** enkel wetenschappelijk bewijs dat stress kanker veroorzaakt!

5.3. Diagnose van borstkanker

De gezonde borst

TEPEL

VETWEEFSEL

MELKKLIEREN

MELKGANGEN

Ineens verandert er iets

- Veel voorkomende veranderingen:
ontstekingen, gevoelige/pijnlijke borsten, verlies van
melkachtig vocht uit de tepels, vetknobbeltje, cyste, ...

Ze zijn meestal goedaardig.

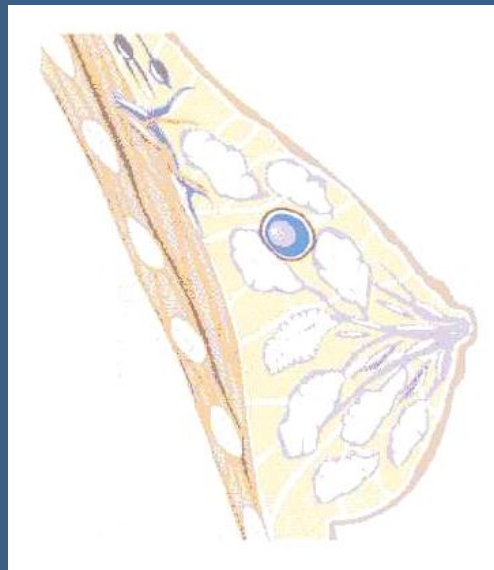
- Minder vaak voorkomende veranderingen:
bloed uit de tepel, sinaasappelhuid, ...

Ze zijn meestal kwaadaardig.

GOEDAARDIGE knobbeltjes

Papilloom

Cyste

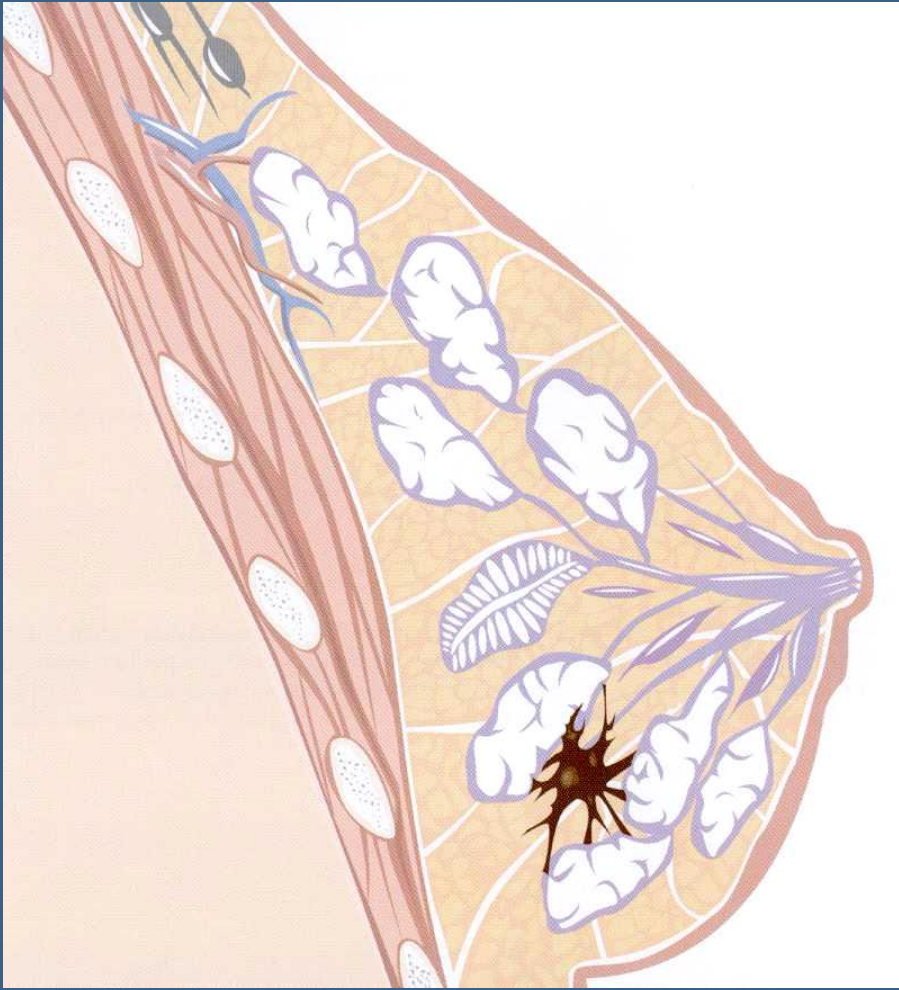

Fibro-
adenoom

Lipoom

KWAADAARDIGE knobbeltjes

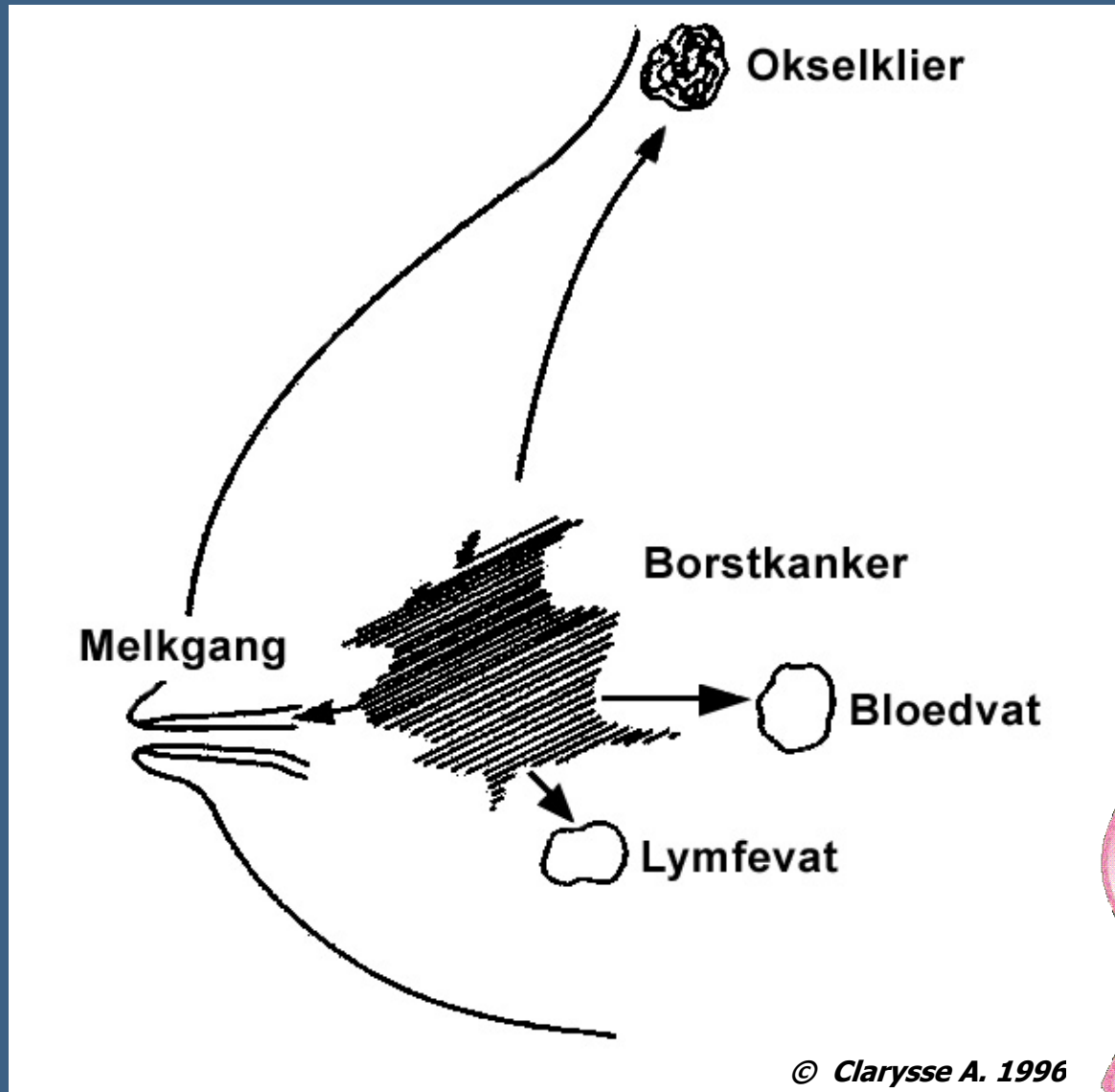
verschillende soorten

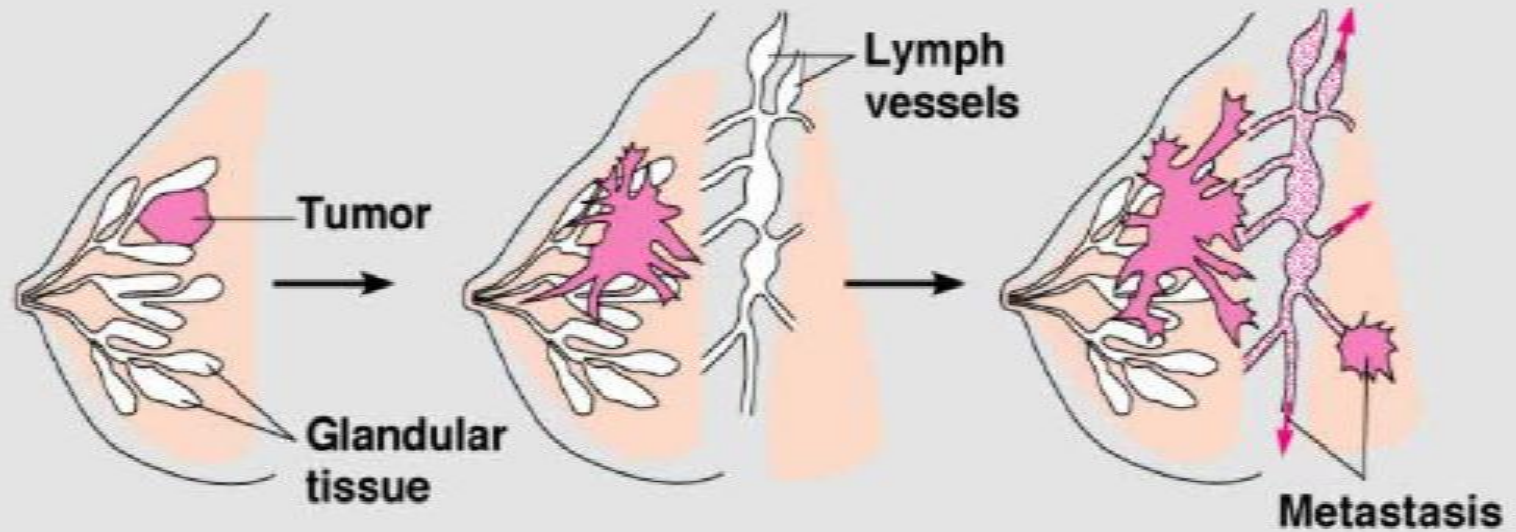
meestal trage groei

vanaf 1 mm opspoorbaar
via goed uitgevoerde
mammografie

vanaf 2-3 cm pas
voelbaar

Uitzaaiing

A tumor grows from a single cancer cell.

Cancer cells invade neighboring tissue.

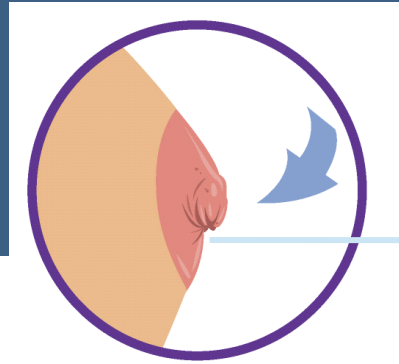
Cancer cells spread through lymph and blood vessels to other parts of the body.

©Addison Wesley Longman, Inc.

BREAST AWARENESS

Waarop letten?

intrekking van de tepel

knobbeltje

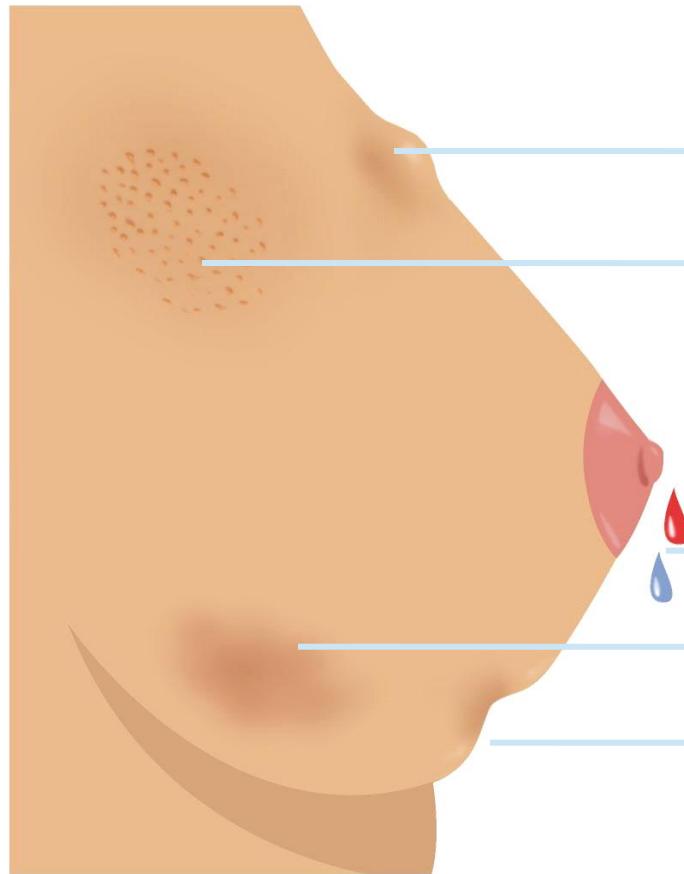
sinaasappelhuid

1 borst wordt groter

bloed- of vochtverlies

verkleuring

intrekking van de huid

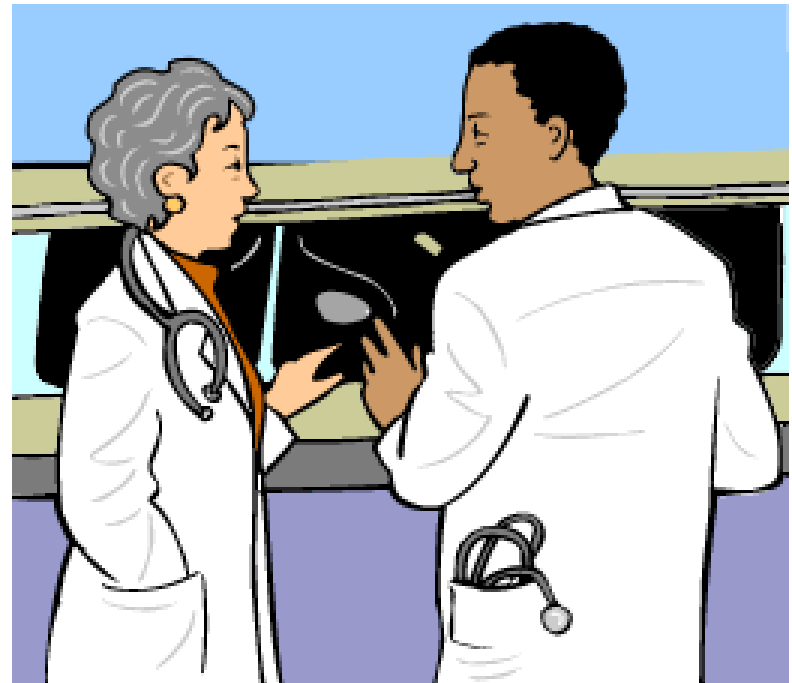
Is borstkanker gevaarlijk?

- 1 op 3 vrouwen **STERFT** aan **BORSTKANKER!**
- 2 op 3 **OVERLEEFT**
- Vroege diagnose = **MÉÉR KANS** op overleven!
- **GROOTTE** van **GEZWEL** of **UITZAAIINGEN** spelen een **ROL**.

Diagnose zo vroeg mogelijk ...

- Patiënt:
  - Klacht
  - Zelfonderzoek
- Arts
  - Vragen
  - Klinisch onderzoek
- Bijkomende onderzoeken
- Biopsie

5.4. Borstkankerpreventie

- Gezond leven
- borsten onderzoeken
- Bij twijfel naar
  - huisarts
  - gynaecoloog

ACTIEVE LEVENSTIJL

- Vrouwen die regelmatig bewegen hebben minder kans op borstkanker.

- Elke dag 30 min bewegen:

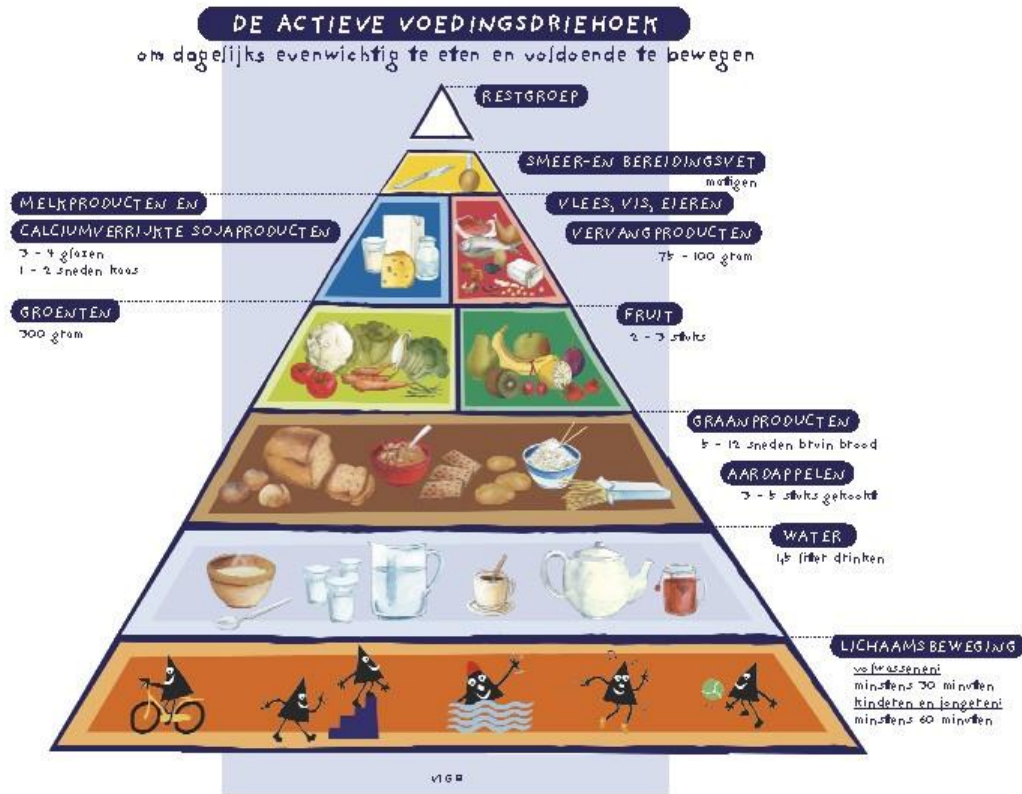
Neem de fiets of ga te voet winkelen!

- Wandelen fietsen zwemmen is

GEZONDE ONTSPANNING!

•gezond eten

Waarom borstkankerpreventie?

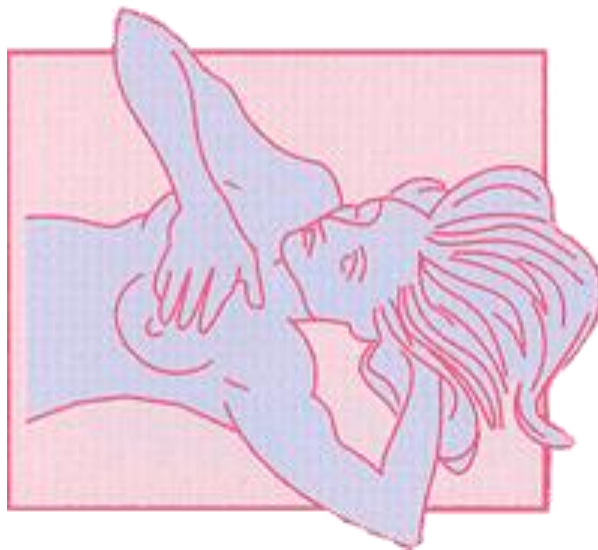
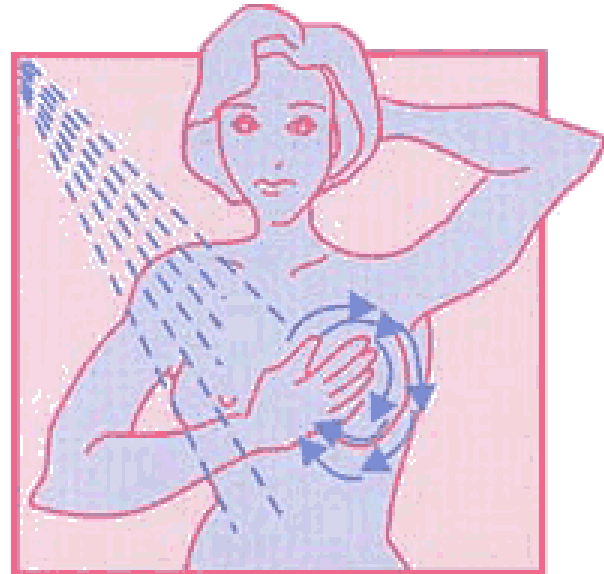
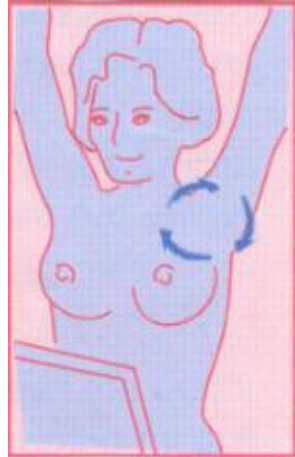
- Meest voorkomende kanker bij vrouwen!
BORSTKANKER in Vlaanderen:
- 1 op 8 vrouwen KRIJGT
BORSTKANKER!
- Hoe VROEGER ONTDEKT hoe meer
op GENEZING!

zelfonderzoek

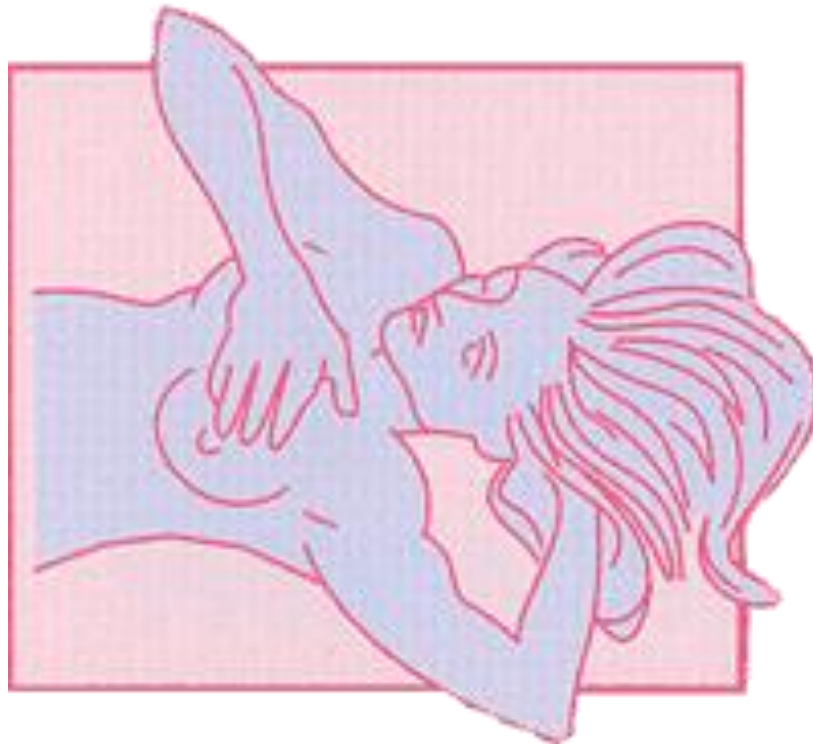
- Borstgezwel meestal door vrouw zelf ontdekt
- Voor alle leeftijden
  - Vanaf 20 jaar maandelijks!
  - Indien menopauze elke maand zelfde dag
- Tijdstip: 1 week na einde menstruatie

Zelf-onderzoek

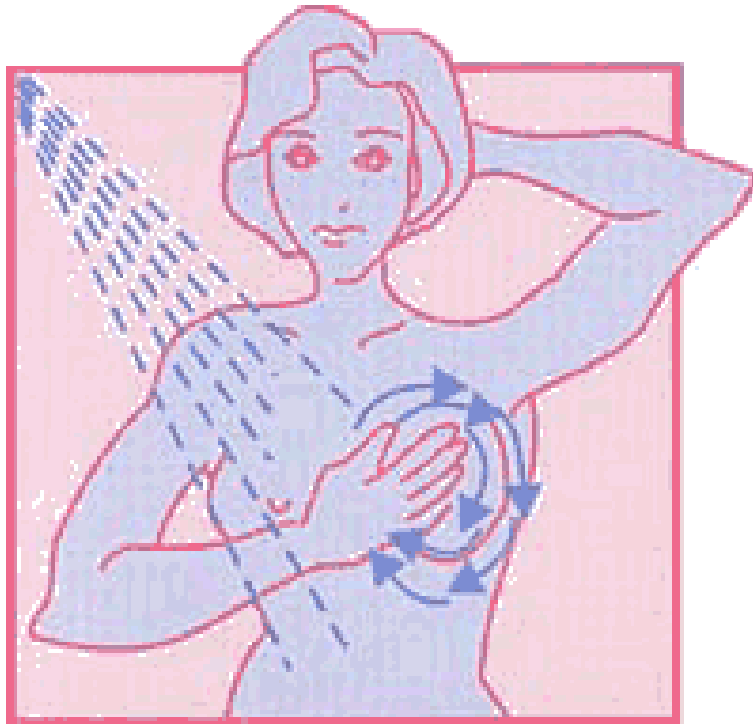

HOE ZELFONDERZOEK?

- ***LIGGEND***

- ***STAANDE***
- **EVENTUEEL ONDER DOUCHE
+WATER EN ZEEP!**

SPIEGEL

- **ARMEN ZIJDE/OMHOOG**
- **KUILTJES IN DE HUID**
- **VERANDERINGEN TEPEL**
- **ROODHEID / ZWELLING**

Sinaasappelhuid

Doel van het zelfonderzoek?

- Vertrouwd gevoel krijgen met de eigen borsten
- Aandacht voor veranderingen in de borst
- bij twijfel naar de huisarts of gynaecoloog
- VOEL of

- ZIE je iets veranderen:

GA direct naar de dokter!!

Wat kunnen vrouwen 50-69 doen?

Bevolkingsonderzoek naar borstkanker

=

**BORSTKANKERSCREENING =
mammografie**

- je krijgt een brief van overheid (voorbeeld)
- gratis mammografie

Voor wie is de gratis borstkankerscreening?

- Voor alle 50-69 jarige vrouwen
- Wanneer?
  - Om de 2 jaar
- MANNEN kunnen ook borstkanker krijgen, maar komen NIET in aanmerking voor dit GRATIS onderzoek.

Verplicht?

- Neen, niemand zal u verplichten!
- U beslist zelf of u zich **GRATIS** laat onderzoeken!
- Het onderzoek neemt niet veel tijd in beslag! Het duurt 15 minuten.

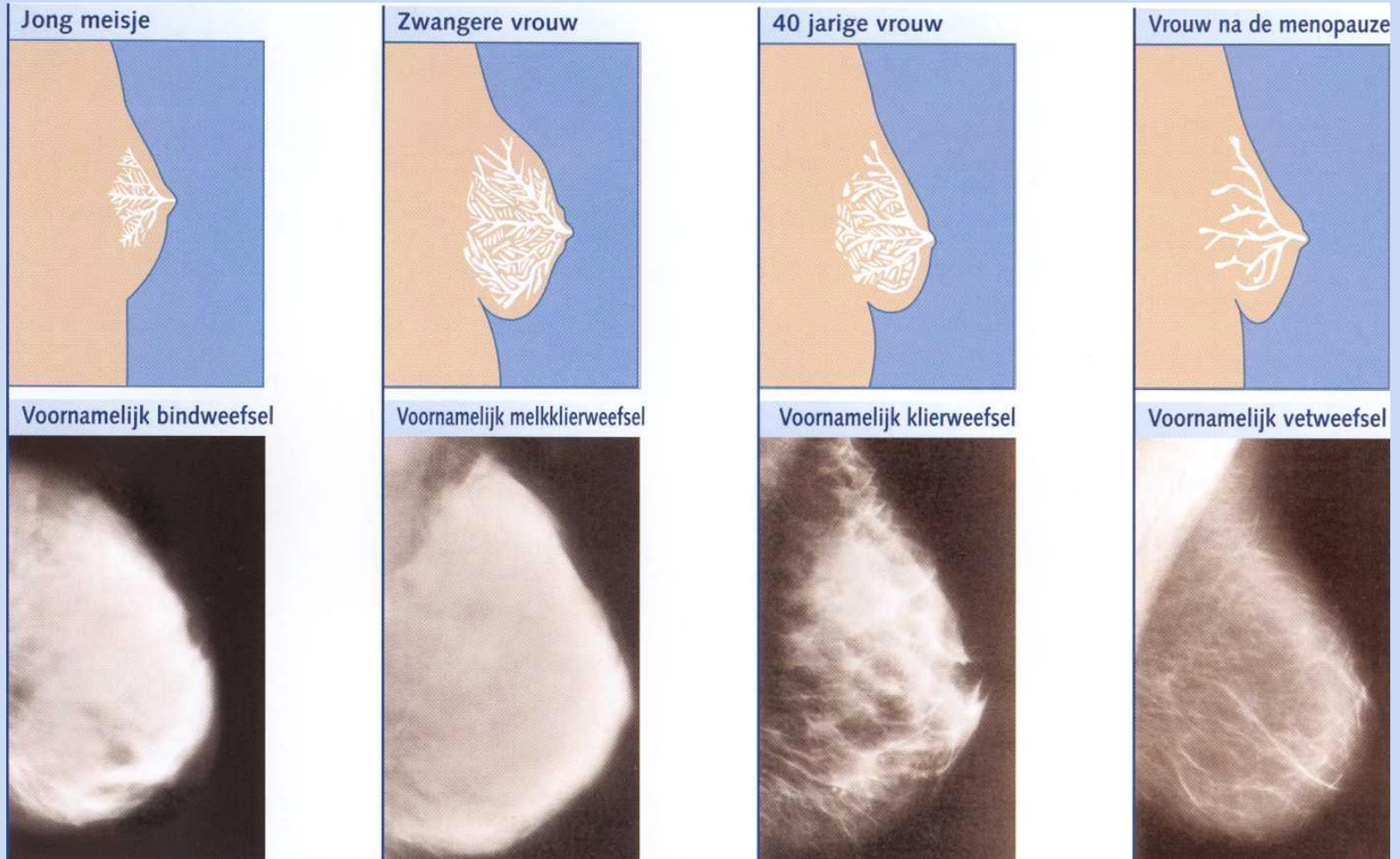
Waarom vanaf 50 JAAR?

- Meest voorkomend boven de 50 JAAR!
- MAMMO bij jonge vrouwen veel moeilijker!
- BORST bestaat uit veel meer KLIERWEEFSEL dan uit VETWEEFSEL = moeilijker te beoordelen.

Natuurlijke verschillen en veranderingen

De borsten veranderen met de leeftijd:

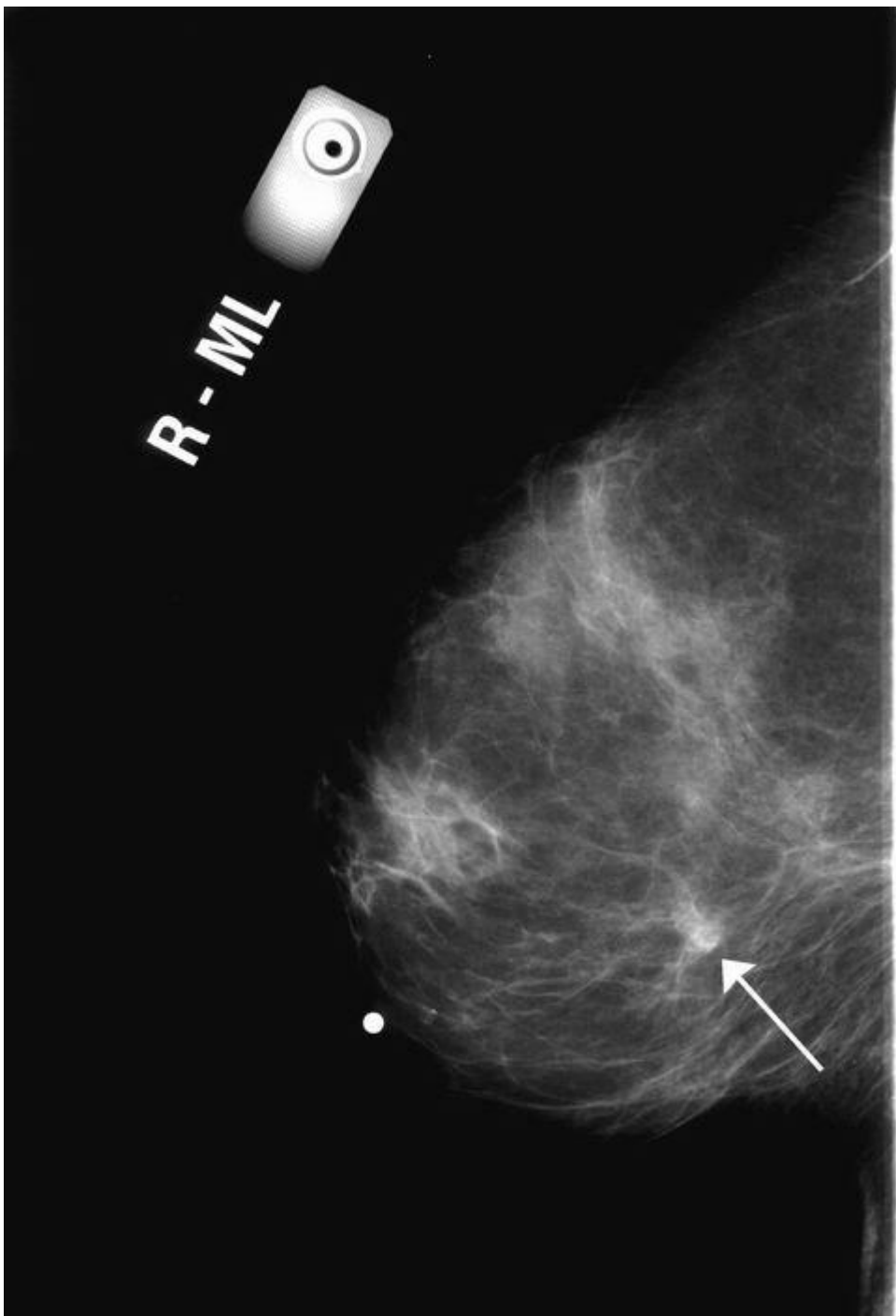
Mammografie

Is een mammografie pijnlijk?

- Sommige vrouwen vinden het onaangenaam!
- Borst wordt samengedrukt = nodig voor een scherpe foto
- Beste tijdstip voor mammo intussen 4^e en 12^e dag na begin van de menstruatie

Mammografie met
letsel

Wanneer resultaat?

- Foto's worden door 2 radiologen beoordeeld in 2 VERSCHILLENDE CENTRA.
- RESULTAAT NA 3 WEKEN:
  - uitslag naar PATIËNTE
  - uitslag naar AANVRAGER
  - uitslag naar HUISARTS

KOSTPRIJS

- Tweejaarlijks onderzoek is volledig gratis voor vrouwen van 50j T/M 69j.
- *NA 69j NOG STEEDS RISICO OP BORSTKANKER, MAAR VANAF DEZE LEEFTIJD BETAAL JE ZELF*

- U moet in orde zijn met uw MUTUALITEIT anders moet u dit onderzoek zelf betalen
- Als je iets voelt en je bent niet in orde met je mutualiteit dan ga je best naar de sociale dienst van het OCMW waar je woont.

- Borstkankerscreening
(Video VLTK)
- folders

Wat als je zelf iets merkt?!

- Indien u **VERANDERINGEN** in uw borst ontdekt:

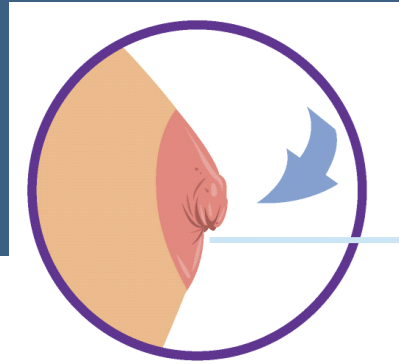
vb. KNOBBELTJE, KUILTJE,
INGETROKKEN TEPEL, RODE TEPEL,
VOCHT UIT DE TEPEL OF ZWEERTJES!

- **GA ZO SNEL MOGELIJK NAAR UW ARTS
OF GYNAECOLOOG!**

BREAST AWARENESS

Waarop letten?

intrekking van de tepel

knobbeltje

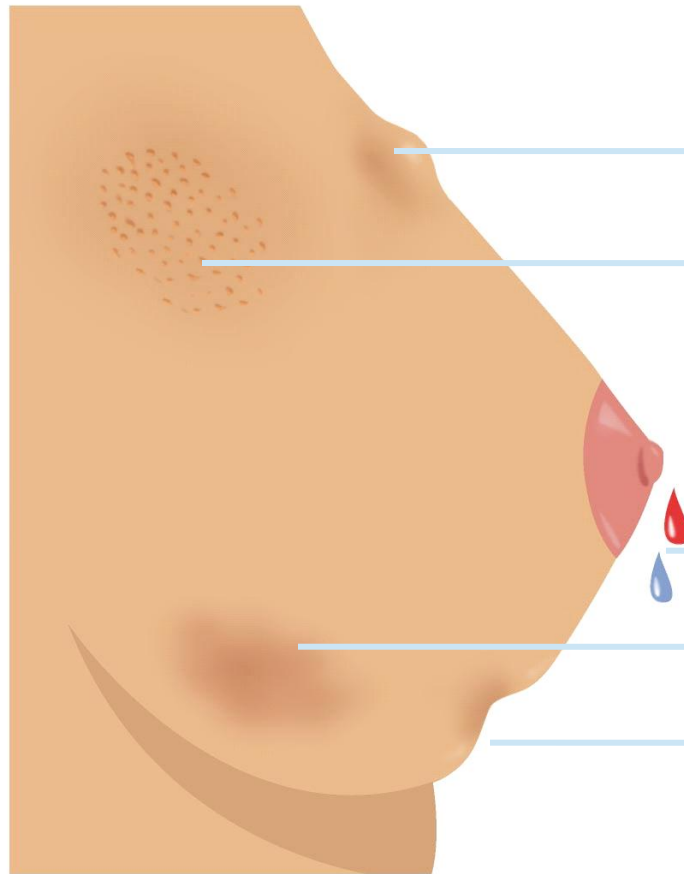
sinaasappelhuid

1 borst wordt groter

bloed- of vochtverlies

verkleuring

intrekking van de huid

Vlaamse Liga tegen Kanker

- **Ondersteuning van de kankerpatiënt en zijn familie**
- **Luisterend oor, door vrijwilligers in het ziekenhuis (permanenties) of huisbezoeken**
- **inloophuis**

De huisdokter

- Coördineert de medische zorgen
  - Vertrouwenspersoon
    - In de buurt

=> Moeilijk om medische zorgen te betalen: info mutualiteit of OCMW

Omnio statuut

- Mensen met een laag inkomen
- Zelf aanvragen bij mutualiteit
- Voordelen:
  - » Minder betalen bij huisdokter
  - » Mogelijkheid derdebetalersregeling
  - » enz.

Sociaal steunpunten gezondheid

- Gezondheidsvoorlichting en begeleiding
- hulp bij verzorging;
- hulp bij een bezoek aan een dokter, specialist of ziekenhuis;
- hulp bij diëten;
- tips over omgaan met ziektes;
- begeleiding bij preventieve onderzoeken (bijv. mammografie, tbc-test ...);
- ...

Kiel

- **Sociaal steunpunt gezondheid Kiel**
De Bosschaertstraat 4
2020 Antwerpen
tel. 03 338 50 70

Met openbaar vervoer

- Tram 4 en 24
- Bus 1

Noord

- **Schoolstraat 14
2060 Antwerpen
tel. 03 270 33 45
fax 03 270 33 47**

Met openbaar vervoer

- Tram 3 en 12
- Bus 6, 23 en 34

Oefening

- vragenkaartjes